

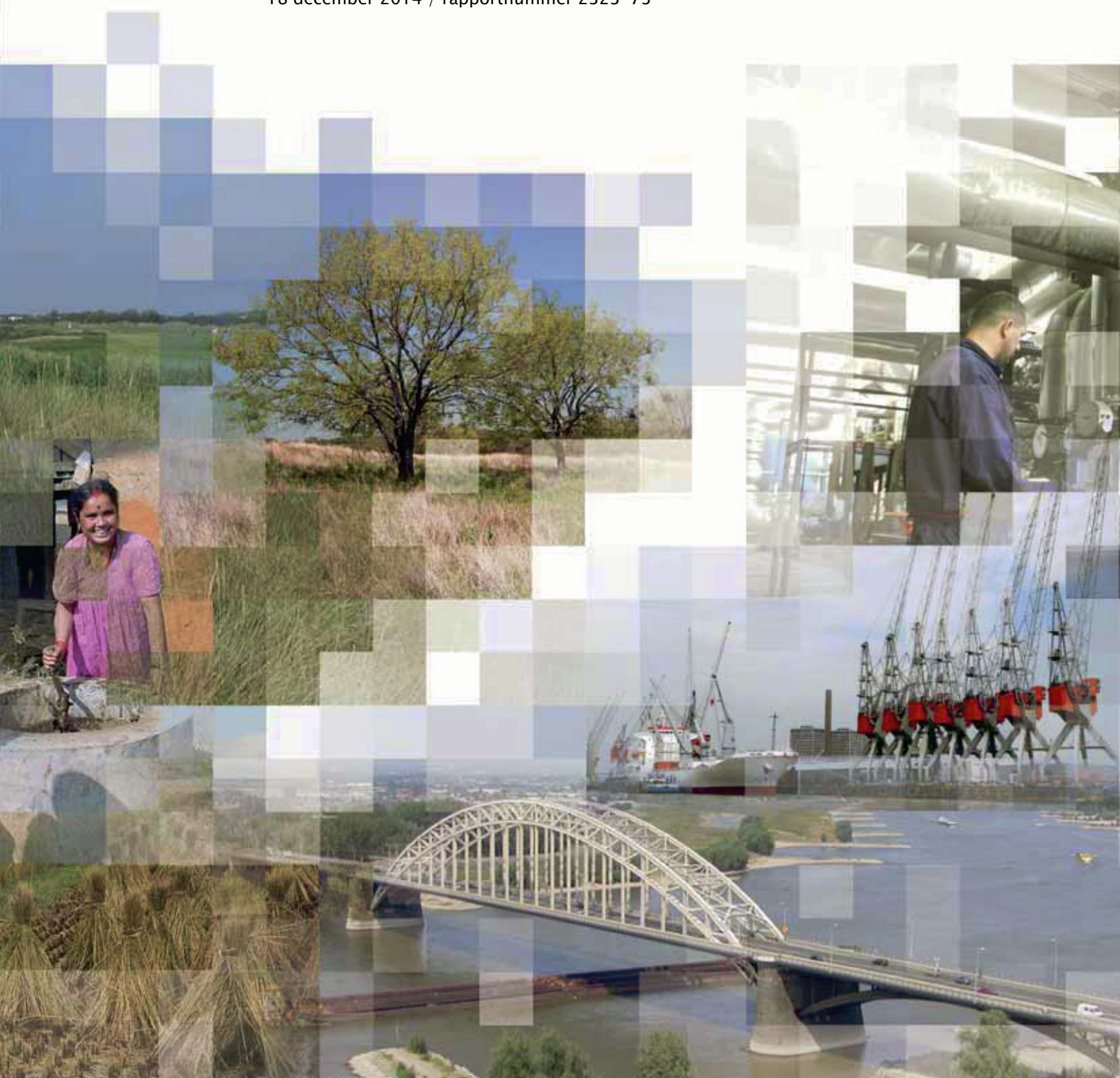

Commissie voor de
milieueffectrapportage

380kV Hoogspanningsverbinding Doetinchem – Voorst grens

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

18 december 2014 / rapportnummer 2323-73

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

De landelijke netbeheerder TenneT TSO B.V. (verder TenneT) heeft het voornemen om samen met haar Duitse partner Amprion een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Nederland en Duitsland te realiseren. Het Nederlandse deel wordt ca. 22 km lang en loopt van Doetinchem tot de grens bij Voorst. Het tracé en manier waarop de verbinding wordt uitgevoerd worden vastgelegd in een Rijksinpassingsplan. Bevoegd gezag hiervoor zijn de Minister van Economische Zaken (EZ) en de Minister van Infrastructuur en Milieu (I&M).

Ter onderbouwing van de besluitvorming over het inpassingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie')¹ zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER².

De Commissie is van oordeel dat het MER de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over het Rijksinpassingsplan waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.

De Commissie vindt het MER en de bijbehorende achtergronddocumenten van hoge kwaliteit. Er is goede informatie beschikbaar gekomen over nut en noodzaak van de verbinding. Verder maakt het MER heel goed het trechteringsproces inzichtelijk waarop het meest milieuvriendelijk alternatief en het voorkeurstacé worden gebaseerd. Belangrijke milieuaspecten bij hoogspanningsverbindingen zijn de invloed op het landschap, effecten op natuur (m.n. draadslachtoffers onder vogels) en de omvang van de magneetveldzone (i.v.m. de gezondheid van omwonenden). Deze aspecten zijn goed en navolgbaar uitgewerkt, waardoor naar het oordeel van de Commissie goede informatie beschikbaar is gekomen voor de besluitvorming.

Ondergronds alternatief

Mede naar aanleiding van de zienswijzen heeft de Commissie overwogen of een reëel alternatief ontbreekt, omdat in het MER geen alternatief gebaseerd op ondergrondse aanleg is uitgewerkt. Zij heeft tijdens de toetsing, in een gesprek met vertegenwoordigers van het ministerie van EZ, het ministerie van I&M en TenneT, een toelichting gekregen op de informatie over eventuele ondergrondse aanleg in het MER, de achtergrondrapporten en het ontwerp-inpassingsplan. Op basis van de informatie en de toelichting daarop concludeert de Commissie dat gezien de huidige stand der techniek ondergrondse aanleg van de verbinding op dit moment niet als reëel alternatief gezien kan worden.

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

² De Commissie m.e.r. heeft alleen gekeken naar (de milieueffecten van) het Nederlandse deel van het traject, omdat de aangeleverde informatie zich daartoe beperkt.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Belangrijke milieuaspecten

Natuur

Om eventuele significante effecten op instandhoudingsdoelen (soorten en habitats) vast te stellen is in het Achtergrondrapport Natuur een Voortoets in het kader van Natuurbeschermingswet opgenomen. Indien geen significante effecten worden vastgesteld, is het maken van een Passende beoordeling niet nodig. In de Voortoets wordt de conclusie getrokken dat er weliswaar negatieve effecten zijn te verwachten op een vijftal vogelsoorten³ uit vier nabijgelegen N2000-gebieden, maar dat deze effecten niet significant zijn. De Commissie onderschrijft deze conclusie. Er wordt goed onderbouwd dat de sterfte onder kolgans, rietgans, brandgans, smient en grauwe gans onder de norm "verhoging met 1%-mortaliteit" blijft. De Commissie is zeer te spreken over de gehanteerde aanpak waarbij per soort een specifiek mortaliteitsgetal wordt gehanteerd. Dit verdient wat de Commissie betreft navolging in andere MER'en.

Over de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Flora- en faunawetsoorten vindt de Commissie ook ruim voldoende informatie in het MER en de achtergrondrapporten. Uit de effectbeschrijving ten behoeve van de Flora- en faunawet blijkt dat er weliswaar slachtoffers onder de strikt beschermde soorten zullen vallen, maar dat dit mitigeerbaar is. Het betreft vooral de soorten, waarvan de vaste verblijfplaatsen worden vernietigd of verstoord (vleermuis, steenuil, roek) en de soorten waarvan trekroutes worden aangetast (vleermuis). De Commissie wijst erop dat ruim voor de uitvoering van het plan al de nieuwe verblijfplaatsen en nieuwe trekzones en foerageergebieden moeten zijn gerealiseerd. Zij verwijst daarbij graag naar de maatregelen die zijn genoemd in het bijgevoegde achtergrondrapport⁴.

Uit de beschrijving van de effecten op de EHS blijkt dat de westelijke alternatieven, waaronder het voorkeursalternatief, weliswaar beter scoren, maar dat dit nog steeds ten koste gaat van EHS-natuur. Uit Bijlage 9 in het Achtergrondrapport blijkt dat mitigatie van de effecten mogelijk is door het verwijderen van bestaande 150 kV masten in dezelfde EHS-natuur en door de maatregelen die in het kader van het Landschapsplan (bijlage 11 van het Ontwerp-inpassingsplan) getroffen worden.

Landschap

Voor de landschappelijke inpassing van de lijn is een aantal uitgangspunten gehanteerd, zoals de inpassing van de lijn in het landschap als autonoom element, het volgen van groot-schalige lijnen, lange rechtstanden met weinig knikken en het ontwijken van gevoelige bestemmingen. Deze uitgangspunten zijn goed en navolgbaar uitgewerkt in het MER.

Uit het MER blijkt dat de kruising met de Oude IJssel het moeilijkste deelgebied is, omdat het een smalle zone is, waar veel functies bij elkaar komen. De keuze om ter plaatse van het

³ Het betreft in het plangebied foeragerende soorten die in de instandhoudingsdoelen zijn opgenomen van de Natura 2000 gebieden Uiterwaarden IJssel, en Gelderse Poort (beide Nederlands) alsmede Unterer Niederrhein en Hetter-Millingerbruch (beide Duits).

⁴ Doetinchem-Wesel 380 kV: Mitigatie- en compensatiemaatregelen Flora- en faunawet TENNET TSO BV, maart 2014.

DRU-industriepark een knik te maken is vanuit het landschap suboptimaal, omdat een onrustig beeld ontstaat met op korte afstand verschillende richtingen met drie zwaardere hoekmasten. De nieuwe lijn ontziet dan echter het landgoed Wisch en het DRU-industriepark. Deze afwegingen worden helder weergegeven in het MER.

Magneetveldzone

Het MER maakt duidelijk dat de toepassing van de op nieuwe technologie gebaseerde Wintrack masten leidt tot een verkleining van de magneetveldzone (ruwweg een factor 3) ten opzichte van de klassieke masten. Door 150 kV AC en 380 kV AC op de Wintrack masten te combineren en daarnaast een deel van het 150 kV AC traject ondergronds aan te leggen, worden 111 woningen vrijgespeeld uit de 0,4 microTesla zone. Wegens de 150/380 combinatie met Wintrack masten zullen er in het voorkeursalternatief uiteindelijk 24 woningen binnen de indicatieve⁵ magneetveldzone terecht komen. De Commissie acht goed onderbouwd in het MER dat het verder verminderen van het aantal gevoelige bestemmingen binnen de magneetveldzone niet realistisch is.

2.2 Ondergronds alternatief

Tijdens de toetsing van het MER bleek dat de optie om de 380 kV verbinding ondergronds aan te leggen geen rol meer speelde in het MER. Dit is conform de vastgestelde richtlijnen uit 2011. Toch heeft de Commissie zich afgevraagd in hoeverre dit bij de huidige technische ontwikkelingen terecht is. Ook in diverse zienswijzen wordt deze vraag opgeworpen. Met name wordt er in de zienswijzen op gewezen dat als men zich in de alternatieven niet beperkt tot het Nederlandse deel van de verbinding, maar de verbinding als één grensoverschrijdend project wordt gezien, ondergrondse aanleg met een gelijkstroomkabel een reëel alternatief is.

De Commissie onderschreef op voorhand dat de technologie voor ondergrondse verkabeling van een 380 kV wisselstroomverbinding vooralsnog onvoldoende in de praktijk is bewezen voor toepassing op een grotere schaal dan de huidige 20 km. Wel vroeg zij zich af of ondergrondse aanleg van een gelijkstroomverbinding tot de mogelijkheden behoorde, zeker als het gehele traject van Doetinchem tot Wesel in beschouwing wordt genomen. De Commissie heeft daarom een mondelinge toelichting gevraagd op de informatie hierover die in het kader van het MER beschikbaar is gekomen.⁶ De Commissie heeft deze toelichting gekregen in een gesprek met vertegenwoordigers van het ministerie van EZ, het ministerie van I&M en TenneT.

Op basis van de informatie in de diverse rapporten en de mondelinge toelichting daarop onderschrijft de Commissie dat het gezien de specifieke positie van de verbinding Doetinchem-Wesel in het Europese netwerk⁷ met de huidige stand van de techniek niet mogelijk is deze

⁵ zie p.51 van het MER.

⁶ De informatie die wordt gegeven in het MER zelf, het ontwerp-inpassingsplan, de studie 'Feasibility of technical alternatives for the 380 kV interconnection Doetinchem-Wesel' (Tractebel Engineering GDF Suez, 6 mei 2013) en de studie 'Onderzoek vergelijking milieueffecten AC-bovengronds en DC-ondergronds DW380 (Arcadis, 16 mei 2014)

⁷ Een vermaasd wisselstroomnetwerk.

verbinding ondergronds aan te leggen. Het belangrijkste argument daarvoor is dat de betrouwbaarheid van de regeltechniek rondom ondergrondse gelijkstroom nog niet hoog genoeg is. Daardoor is de leveringszekerheid van de verbinding onvoldoende hoog. En omdat deze verbinding onderdeel is van een belangrijk internationaal hoogspanningsnetwerk, kan het tot grote problemen leiden⁸ als de verbinding meerdere uren tot zelfs dagen buiten bedrijf is. Met wisselstroom is de betrouwbaarheid op dit moment nog vele malen hoger. De Commissie is er daarom van overtuigd dat uitvoering van de verbinding als ondergrondse gelijkstroomverbinding op dit moment niet als reëel alternatief gezien kan worden.

Wel adviseert de Commissie aan de ministers om met het oog op toekomstige verbindingen wat dit betreft de vinger aan de pols te houden. Gelijkstroom zal mogelijk een belangrijke rol gaan spelen in de opzet van de distributienetwerken, vanwege de ontwikkelingen in de energietransitie. De ontwikkelingen wat betreft gelijkstroomtechniek en de bijbehorende meet-, regel- en stuurtechniek gaan zeer snel, waardoor de Commissie verwacht dat op middellange termijn de betrouwbaarheid van gelijkstroom gelijk kan worden aan die van wisselstroom.

⁸ Problemen in onder meer de stabiliteit van de netten en daarmee in de veiligheid en de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: TenneT TSO B.V en Ministerie van Economische Zaken

Bevoegd gezag: Minister van Economische Zaken en Minister van Infrastructuur en Milieu

Besluit: vaststellen Rijksinpassingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

project-m.e.r. vanwege categorie C24;

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C24;

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling.

Activiteit:

De aanleg van een 22 km lange 380 kV hoogspanningsverbinding van Doetinchem tot de grens bij Voorst. Het tracé en manier waarop de verbinding wordt uitgevoerd worden vastgelegd in een Rijksinpassingsplan.

Bijzonderheden: De verbinding is onderdeel van een nieuwe 380 kV hoogspanningsverbinding tussen Nederland en Duitsland. De procedures voor het Duitse deel lopen gelijktijdig.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 9 september 2009

ter inzage legging informatie over het voornemen: 10 september tot en met 21 oktober 2009

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 9 september 2009

advies voor richtlijnen uitgebracht: 18 november 2009

inhoudseisen vastgesteld: 17 juni 2011

ter inzage legging MER: 26 september tot en met 6 november 2014

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 16 oktober 2014

toetsingsadvies uitgebracht: 18 december 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. J.M. Bremmer (werkgroepsecretaris)

dr. Th. Fens

drs. S.R.J. Jansen

ing. C.P. Slijpen

mr. C.Th. Smit (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte

en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

De Commissie heeft een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Milieueffectrapport Rijksinpassingsplan 380 kV Doetinchem – Voorst grens (DW380), 12 september 2014.
- Samenvatting Milieueffectrapport Rijksinpassingsplan 380 kV Doetinchem – Voorst grens (DW380), 12 september 2014.
- Ontwerp Rijksinpassingsplan 380 kV Doetinchem – Voorst grens (DW380), 12 september 2014.
- Samenvatting Ontwerp Rijksinpassingsplan 380 kV Doetinchem – Voorst grens (DW380), 12 september 2014.
- Onderzoek vergelijking milieueffecten AC-bovengrond en DC-ondergronds DW380, 16 mei 2014 TenneT.
- Feasibility of technical alternatives for the 380 kV interconnection Doetinchem–Wesel, Tractebel Engineering GDF Suez, mei 2013.
- Doetinchem–Wesel 380 kV: Mitigatie- en compensatiemaatregelen Flora- en faunawet TENNET TSO BV, maart 2014.
- Achtergrondrapport Natuur, Arcadis, september 2014.
- Natuurtoets Flora- en faunawet Doetinchem–Wesel 380 kV, Arcadis, maart 2014.

De Commissie heeft kennis genomen van 70 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 21 november 2014 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
380kV Hoogspanningsverbinding Doetinchem – Voorst grens

ISBN: 978-90-421-4047-9

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

